

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gold. 50 krajc. — polletno 1 gold. 30 krajc.

List 10.

V Celovcu 25. maja 1872.

Leto IV.

Ni vse zlató, kar se bliščí!

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Konec.)

„Ti si še vedno marljiv, kot nekdanj,“ povzame Miloš besedo, „komaj sem stopil v vas, in že sem videl tvoja dela. S teboj je res prišel v faro božji blagoslov očividno. Kako je vse čedno in lepo vredjeno, in kakor sem se prepričal, si tudi za duševno izobraženje položil temelj.“

„Storim, kolikor morem po svojih slabih močéh.“ Pred tremi leti sem popravil cerkev, zvišal zvonik, zlepšal oltarje, letos smo pričeli s šolskim poslopjem, in v jeseni, če Bog dá, bomo že imeli lastnega učitelja, ktereга je že zelo treba. Ljudje so dobri, radi mi povsod pomagajo in prepričal sem se, da so oni le sami krivi, ki pravijo, da ni dosti vspeha z duševno naprednostjo po kmetih. Ljudje bi radi, ali ne vedó pričeti, ne vedó kaj to ali uno namerava. Ako pa se jim vse natanko razloži, kako koristno je to in uno, ako se jim dokaže, potem so koj voljni in vse radi storé, kar se jim reče. Ko sem prišel sém za duhovnega pastirja, sem se kmalo prepričal, da bi ljudje radi čitali knjige. Vedno je prišel ta in uni k meni, naj mu kaj posodim. Slednjič mi je jelo knjig zmanjkovati, da bi bil mogel vsem željam vstreči, torej sem jel misliti, kako bi se prišlo temu v okom. Pred dvema leti ustanovim farno knjižnico večidel iz lastnih knjig, nekaj pa so mi jih podarili tudi prijatelji. To je bil začetek. Potem razodenem svoje misli nekterim možém, in ti so bili koj pri volji pripomoči k ustanovitvi farne knjižnice. Darovi so bili prosti, kolikor je kdo mogel, je dal, revneji pa so bili čisto oproščeni. Moja poskušnja je imela dober vspeh. Letos imamo že pet sto zvezkov in prijemamo štiri slovenske časnike. Vse pridno čita, mlado in staro, in ob nedeljah, ko se zberó fantje in možje v kerčmi, sežejo koj po časnikih, mesto da bi prazne šale uganjali.“ — *domin.*

„Ljubi moj, ti doprinašaš orjaška dela,“ pravi na to Miloš. „V moji soseski doma je več prebivalcev in premožnejih, ali o takovem napredku ni še sledú ne.“

„To je tudi pri nas marsikje. In kaj je temu vzrok? Ker se nekteri predpostavljene sramujejo s prostim ljudstvom občevati, ali pa koj obupajo, ako jim pri prvi poskušnji kaj spodletí. S kmečkim ljudstvom je treba ravnati kakor z otrokom: začeti moraš pri malem in ga v vsako najmanjšo stvar vpeljati, potlej bo razumelo in od stopinje do stopinje vedno više korakalo. Koliko bi se lahko dalo storiti z malimi žrtvami, ko bi se ljudski učitelji znali prav obnašati!“ —

„Res je taka, res. In ti, Jaka, si pravi apostelj božji tej soseski. Na-te sem že nekdanj stavil zaupanje, in nisem se goljufal. — Da res ne pozabim, ravno mi pride na mar, — kaj pa je z našim Ljudevitom Dolancem? nič še nisem čul o njem.“

„Dolanec, Dolanec, o ta je sedaj mogočen! Okrajni predstojnik je pri nas, ima mlado, zalo ženo in dovelj premoženja.“

„Tudi Dolanec je v tem kraju?“ pravi veselo Miloš, „še danes ga moreva obiskati, to bo radost, ko bomo vsi trije skupaj!“

„Ljubi moj, ne bo nič,“ pravi fajmošter z glavo majaje. „Tri leta že nisva bila skupaj.“

„Kako to, pa se vsaj nista sperla?“

„To ne, ali on je nastopil drugo pot. Dobil je mlado ženo Nemko, in ta ga ima popolnoma v oblasti.“

„Tedaj se je izneveril?“

„Popolnoma.“

„Le poglej! Mislim sem nekdanj, da bo ta Dolanec gore prenašal, tako se je hrabil, sedaj pa je nakrat pobesil krila. Tega bi ne bil mislil o njem.“

„Kokoš, ki najbolj kokodajska, najmanj jajec leže, pravi pregovor, in tako je tudi pri Dolancu. Jaz sem že nekdanj vedel, da ne bo dosti prida ž njim.“

„Obiskati ga pa vendar morava, naj velja, kar hoče, opomnil ga bom njegove nekdanje prisega.“

„Če ravnó želiš, pa pojdiva jutri zjutraj, saj ni daleč, in jaz imam tudi nekaj opravka ondi. Prepričal se boš sam o njem.“

„Dobro tedaj, pojdeva!“

III.

Ljudevit Dolanec je sedel v svoji kanceliji in prebračal velike pole popisanega popirja, v kterih je nekaj iskal. Zraven njega je ležal kodrasti pes na tleh, zvit v svitek, ter zdaj pa zdaj povzdignil glavo gledaje gospoda, kedaj mu bo pomignil, na steni pa je visela dvocevka in lovska torba, znamenje, da se Dolanec tudi rad pečá z lovom o prostih urah.

Ljudevit Dolanec je bil okrajni predstojnik v tej okolici, in sicer prav oster, posebno zoper kmete. — Rad jih je zapiral, najbolj kmečke fante, ktere je ukazal za žandarji loviti po noči, ako so peli in ukali po vaséh. Kmetje so ga povsod čertili, ker jim je nakladal mnogo tlake pri popravljanju okrajne ceste, in ako je niso redno opravljali, jih tudi zapiral, ali pa najemal druge delavce, ktere so morali potem kmetje prav dobro plačati. Marsikteri kmečki očanec, ki je prišel iz njegove kancelije, je nevoljno godernjal in se natihoma rotíl mislé si: „ko

bi te na samem dobil škric, kar z gnojnimi vilami bi te prebodil in obesil na križišče kot gada.“

Kakor smo že rekli, Dolanec je sedel v kanceliji zamaknjen v svoje listine, ko prideta po stopnicah gori Miloš in Jaka. Na lističu, prilepljenem na durih bereta imé „Ludwig Dollantz“.

„Tukaj bo,“ nasmeje se Jaka in poterka.

Zvenčeči „herein“ jima veli vstopiti.

Predstojnik se nekako čmerno ozré proti durim mislé, da pride zopet kateri kmetov s kako nadležno prošnjo, ko pa ugleda naša dva gosta, pokliče psa, ki je planil kvišku in lajaje skočil k durim, ter jima gré naproti.

„Dobro jutro, Ljudevit! ne zameri, da te tako ne-nadno obiščem; imam seboj prijatelja,“ pravi Jaka in podá predstojniku rokó.

„Dobro, dobro, me prav veselí, da prideš, saj se že dolgo nisva videla.“

„In mojega tovarša tukaj, ga več ne poznaš?“

„I naka!“ pravi Ljudevit ogledovaje nekako dvom-ljivo Miloša.

„Ha, ha,“ zasmeje se ta, „Dolanec je le imé pozabil, osebe ne; — Konstantinovič je nekako terdo.“

„A Konstantinovič, lej, da te nisem poznal, čisto si se spremenil. Kaj pa že počneš v svoji Hervatiji?“

„Kakor vidiš, se mi ne godí tako dobro, kot tebi; kajti ti si se lepo zredil, jaz pa sem še vedno šibek kot terska. Gotovo ti tukajšni zrak dobro dé?“

„Pomanjkanja ravno ne terpim, ne ostaja mi pa tudi nič, vse gré sproti. Družinica se mi pomalo množi in tako je vsaki dan več treba.“

Zdajci zašumi zunaj obleka, stranske duri se odpró in v kancelijo pride mlada nališpana žena. Na obličji se jej je že brala nekaka preširnost in njene oči so se obračale po našima prišlicema z ono zvedavostjo, ktera je le ženskim lastna, ki moškega na prvi mah presodijo, je-li po njih volji ali ne. Gospá videti enega gostov v čudno ožnoranej suknji, namerdne ustnje in zopet odide skoz duri. —

„Kaj pa kaj tvoji literarni izdelki pravijo?“ prása na to Miloš ironično. „Boš skoraj dal Vodnika in Preširna s komentarjem na svetlo, kakor si nam včasih obetal? Slovencem bi vstregel s tem delom, posebno tistim, ki po nobeni ceni nočejo Preširna prav razumeti. Samo to bi te prosil, da ne bi pisal tako obširnega komentarja, kakor Kolár k svojemu krasnemu delu „Slave dcery;“ Vodnik in Preširen sta že sploh dovolj razumljiva vsakemu bralcu, če ima le dobro voljo ju prav razumeti.“

„Ljubi moj, s temi rečmi se že zdavnej več ne ukvarjam, to je za mlade ljudi, kakor smo bili mi nek-daj, sedaj pa more človek čas boljše porabiti. Dan na dan imam polne roke dela v kanceliji, in še toliko skoraj ne utegnem, da bi kaki časnik pregledal.“

„Potlej si pa res revež, če si tako obtežen. Ali na lov pa vendar včasih greš, kakor vidim.“

„To je moja edina zabava; posebno v jeseni lazim vedno po hosti, čeravno ni v tem kraju dosti divjačine. Kacega zajca včasih staknem ali pa kljunača, serna je pa že redka.“

„Ti praviš, da je poezija za mlade ljudi; dobro — pa se loti proze, piši podučna dela, s tem bodeš Slo-vencem tudi dosti koristil. Nekdaj si bil izversten zgo-dovinar, napiši Slovencem domačo zgodovino, saj doslej se je v tem oziru jako malo storilo, in še to, kar je prišlo na svetlo, je nekako žaltovo. Razun tega pa ti ne morem poterediti, kar praviš o poeziji, da bi bila samo

za mlade ljudi, dokler še hlače tergajo po šolskih klo-péh, ravno napak je. Pri Slovanih, zlasti pri vas Slo-vencih se je res nekako vrinila navada, da so večidel vsi le toliko časa poetje, dokler so mladi, potlej pa na-krat opeša muza ter postane nerodovitna; ne daje no-bene pesmi več od sebe, ko bi jo v prešo djal. Večidel imajo vaši pesniki samo en povod. Takrat jih obšine sv. Duh in koj nastane zvezek poezij, ki vse vprek pojó čast in slavo eni izvoljeni, ko pa zapusté Ljubljano, ostane tudi muza ondi pri dekletih na Poljanah ali Št. Peterskem predmestji, pesnik se izgubi po svetu in čez kaj časa še-le se oglasi s kako knjigo, v kterej obdeluje slovanska narečja itd. — v nemškem jeziku. — Ti si tudi nek-daj pel, ali sedaj še poješ, tega ne vem, — ka-kor se mi dozdeva, ne več — ali rečem ti, da bi ti sedaj vse drugače pel, nego nek-daj; prej so bile tvoje poezije začetnice, sedaj bi bile zrele.“

„Kakor vidim, Miloš, ti si še vedno oni vneti Slo-van, kot si bil nek-daj, ali jaz, — lepó te prosim! — jaz sem si to reč vse drugače premislil. Ta peščica Slovencev, kolikor jih je, ne more si nikdar pomagati na noge, nikdar dospeti do večje literature, ki bi v vsem zadostovala. Oni se ne bojo mogli nikdar meriti z or-jaškimi Nemci, razun tega pa tudi manjka možev, ki bi bili sposobni doprinašati dela, kakoršna doprinašajo pi-satelji družih narodov.“

„Ko bi bili vsi taki, kot si ti, potlej imaš prav,“ pravi Miloš komaj skrivaje jezo, ki ga je terla.

„Jaz ljubim mirno življenje,“ nadaljuje Ljudevit, — „toraj nočem imeti nič opraviti z onimi nespamet-nimi sanjarijami, ki več škodujejo nego hasnijo. Mnogi prenapeti Slovenec je že prišel ob kruh, in kaj bi jaz počel s svojo družino, ko bi me takova nesreča zadela. Človek je le vedno bolj ali manj egoist, vsak skerbi za svojo kožo. S slovensko pisarijo pa si ne moreš kruha služiti, kakor je mogoče pri družih narodih, kjer se pi-sateljem za eno pesem več plačuje, nego pri nas za cele pole. In slovensko ljudstvo je tudi še preveč na nizki stopinji, da bi se dalo tako berž izobražiti, težko kedaj se bo dvignilo iz svoje zanemarjenosti.“

„Prijatelj, tu te moram zavrniti,“ povzame besedo Jaka Zorčič. „Ti premalo občevas s prostim ljudstvom, zató ga ne poznaš. Zmožnosti slovenskega kmeta so ravno tolike, če še večje ne, nego pri družih omikanih narodih. Le poglej novo statistiko, in našel boš, da se nahaja pri Francozih in Angležih, ki slovijo kot prvo ljudstvo po svetu, kar se tiče izobraženosti, med kmeti v primeri skoraj več ljudi, ki ne umejo brati ne pisati, nego pri nas. Jaz sem sam kmečkega rodú, živim med kmeti in občevam z njimi, in dobro poznam njihove du-ševne moči. Pečaj se tudi ti več s kmeti in prepričaj se bodeš o svojih napčnih predsodkih.“

„E pojdi, pojdi, kaj mi boš to pravil.“ Kmet je kmet, ga deni kamor hočeš. Nikamor drugam ne pride, nego v cerkev, in kake pametne ne moreš spregovoriti z njim. Da bi se jaz pečal s kmeti, to mi ne gre v glavo, sit sem jih že, ko mi pridejo v kancelijo. In kaj bi moja žena rekla, ko bi jej nagnal polno sobo neotesanih kmečkih telebanov! To bi ti bila lepa družčina! Omikan človek se ne more tolikanj ponižati, da bi s takimi ljudmi menda celó bratovščino pil in z njimi prijateljstvo sklepal.“

„Tako je, ti jo imaš na pravem koncu,“ reče na to Miloš. „Sedaj sem popolnoma izvedel tvoje misli, kakor še nikoli. Tebi se zdi kmečko ljudstvo preostudno, da bi se z njim pečal, in ne pomisliš, da je bil tvoj oče sam kmet, ki je v irhastih hlačah in kmečki kamizoli

po semnjih vole in krave kupoval, in ti si bil tudi kmet. — Vidiš ga tukaj možá pred seboj, o katerih si prej govoril, da jih nima Slovenija! On je več storil za povzdigo prostega ljudstva, nego najslavnejši možjé, ki se imenujejo narodnjake. Le poglej samo nekoliko po njegovih fari, in koj boš zapazil blagoslov njegove delavnosti. In ti praviš, da Slovenci nimajo zmožnih mož? ti praviš, da slovensko ljudstvo ni spretno povzdigniti se na višo stopinjo omike? — Ljudevit, ti si delal prisego, krivo prisego nekda, ko si se rotil, do slednjega diha ostati veren sin Slovenije. Se še spominjaš onega časa v Šiški pri Žibertu, ko ti je Jaka rekel, da bo morda že ob letu marsikteri tajil svoj rod, in si ti temu oporekel? — In glej, ti si postal med njimi — izneverjenec. — Ni vse zlató, kar se blišči!“ —

Ljudevita oblije rudečica, ni si upal pogledati tovarša, ki mu je tako ostro očital pregreške. Z ramama je zmajeval in hodil sem ter tje po sobi, kot ne bi vedel kaj odgovoriti.

Sedaj se začuje iz mostovža tenek glas njegove žene, ki ga je opominjala, naj se že vendar odpravi v sobo, ker bo kosilo merzlo. Predstojnik Ljudevit Dolanec je bil rešen stiske.

Prijatelj ga nista hotela zadrževati, temuč se poslovita in odideta pri enih, predstojnik pa pri družih durih iz kancelije. —

„Sedaj si se prepričal, kakov mož je Dolanec?“ pravi med potjo Jaka Milošu.

„Žalibog! še preveč. Tega ne bi bil mislil, da se more človek tako spačiti.“

„Tako je na svetu. Ni vse zlató, kar se blišči!“ —

Drugo jutro je zapustil Miloš Konstantinović prijazno vasio z bridko skušnjo, kakó zeló se motimo večkrat nad možmi, ktere prehitro povzdigujemo v oblake.

Plačilo darežljivosti.

(Po Uhlandu.)

Pod drevesom stal je deček,
Segal ni do vejice,
Je beračil za dариček,
Od jablane sadovne.

Verže jabelko igraje
Daritelju gor v oči
Ves vesel, da tam zbijaže
Zrel'ga brata vterga si.

In drevo začne majati
Veršič svoj po vetriču.
Ploho jabelk dol spuščati
Detetu stermečemu.

In kolikor jih odpada,
Zopet zmeče gori vse
In tak dolgo je napada,
Da odkapne zadnje že.

Kar je moglo, je pojelo,
Vsega snesti moglo ni,
Tóljko pa je že imelo,
Da še mnogo več zeli.

Golo drevo kaj si misli?
Jezno zmaže zdaj z glavó:
„Ker toliko v dar dobil si,
Mi čes vzeti vse za to.“

Vzvišujoča ljubav.

(Poljske vojske obraz. — Noveleta.)

(Po Wojcickem poslovenil L. G.-Podgoričan.)

„Nuj, vedež! pripravi karte in zakuri, da se pokuha kavi gošča! Sè zavojem zagernjena gospa, ki me spremlja in katero ljubim in čestim, kakor pravični možki ljubé in časté Boga, in kakor Poljak ljubi svojo očino, — ta mlada gospa želi, da jej malo povedežuješ. Rada bi, da

jej poveš, ali jo res ljubim, ker še zmerom dvomi o tem — neusmiljenka! — Rada bi, da jej poveš, ali je ljubezen, ki jo čuti, taka, kakoršno Bog smertnikom pošilja — kot predčutje nebeškega razkošja, ali taka, s kakoršno satan ljudskim srcem zavdaje, — sè strahovito predigro peklenske kazni. — Na noge torej, nuj, stari vedež! pripravi karte in zaneti ogenj, da kavi gošča pokipí, zató da moja gospo potješiš. Potrudi se, samo da jej ustrežeš! Dar dobodeš tolik, kolikoršna je moja ljubezen do nje!“ —

Tako je govoril mlad vitek človek, ki je z gospó sè zavojem zagernjeno bil prišel pred nizka vrata smradnemu stanu ubožnega varšavskega meščana. Visoki ljudjé so jedva sterpevali v nizkem bivališči, po katerem se je kadila oljenica, polna kitovega olja. Stari, smerdljivi Poljak sive brade in kermežljavih očij je hitel, da služniški urno pospravi siromaškega obeda ostanke, po podobi: ribje in čebulove; potlé mizo in belo brado obriše sè zdoljnim krajcem svojega rokava, z veliko skerbjo umazane karte položi na mizo, prinese ná-njo nekoliko ogorkov, voščenihi sveč in črnó palico, napósled pa oglje, katero je na nekolikih opekah v kotiči tlelo, na trebuhu ležeč s pihanjem oživi in v kotel izlije černo goščo, ki je tekó, ko hitro je bila malo povisela nad oživljenim ogljem, sè svojim duhom razodela, da je zgoščena kava, ugodna ostalina mnogokratnih takih slepotij.

Ko je starec v svojem kotu žedel, kadil in brodil po kotlu, v tem je mladi možki z bliščéim okom gledal krasno žensko, stoječo poleg njega. Kazno je bilo, da hrabrost gleda, da nesterpnost serši iz njegovih očij, krasotica pa-da zmóčena stermi v nenatorna tla.

Starec je prekuhal goščo in izlil v ravno posodo, ki jo je bil na mizo postavil. Ni besede ni spregovoril nobeden — in réš strahovit je bil učinek, ko nenadoma, kakor kakov čarodejec, starec zine:

„Poslušajta zdaj, vidva mlada človeka, kaj me učí mogočna igra!“

Po téh besedah vedež premesi karte in po navadi razredi pred seboj na mizi; potlé svoja gosta temno-oko pogleda, dolgo časa in krepko gleda — in posamezne karte vzdiga z mize.

„Vedežu ni nič skrivnostnega! — Za črnim zavojem mlade gospé diše soproga polkovnika Sarlovega, vodnika bojnej varšavske policiji. Ta blagodejne vonjave cvét je stari čestnik pripeljal iz Francoske; ali cvetlica na séverji ni izgubila nič svoje krasote.“

Sè zavojem zakrita gospa se stresne.

„Vilenjaku ni nič tajnega! — V tej ruskej obleki in za tistim umeteljno preobraženim licem živi poljski grof Deviski, varšavske zarote glavár, ki je posloval v poslednej zaroti proti ruskemu gospostvu; to je tisti grof, ki je na smert obsojen in za katerega glavo je obljubljenih 500 rubljev, in ki se le-todi skriva in berž ko berž pobegne v Francosko.“

Mladi možki se stresne.

„To so mi karte razodele — poslušajta zdaj, kaj me učí zgoščena kava. Ta gošča, ki jo zdaj-le stresam v vodo, kaže 29 pismenek ali skrivnostnih znamenj, ki sestavljajo 6 besed: Vajina ljubezen je taka, da vzvišuje. Zdaj pa premišljajta, zató da izumita njih pomen.“

„Ali teh besed pomen ni jasen, krasna moja prijateljica? ali nama ne priča, da naju najina ljubezen sè svojo blagodejno močjo ne ponižuje, kakor kaka gnjusna strast? ali ne kaže, da prihaja iz neba, a ne iz pekla? Sama si želela in kar si želéla, tudi izvela od vedeža, in ker oméče tvoje skerbi, tvoje sumljenje, ali moreš še

obotavljati se, ali bi izpolnila moje želje ali ne? — Po enajstjej uri te bodem čakal pod veliko smreko pri tebi dobro znanem vhodu v les. — čakal te bodem, da se posloviva drug od drugega. Vreme je mirno, a noč temna. Oboje ugaja mojemu begu. — Ali prideš?“ —

Mlada gospa je bila jako ginjena. Njé oznemirjene persi so se močno prizdigale, njé roka je stisnila krepko roko svojega spremnika. Po nekolikih trenutkih — po globokej in nemirnej tišini se nagne k mlademu Poljaku in šepne na uho: „Pridem!“

Grof Deviski verže svojo mošnjo vedežu na mizo — in tiho odideta oba in splazita se ob zidovji — verujoča temi, ki je bila vse zagernila okrog.

Starac berž dar izsuje iz mošnjé — in ko ga prešteje, vražje zaničljivo zareži: „Dvajset rubljev! Vraga! Še to noč jih moram imeti 500!“

* * *

Tema se je bila do céla zgostila; silen veter je pesek s tal dvigal in zanašal kvišku in majal starim hrastom verhove, — hrastom, ki so se bili pobratili in zedinili v les onstran blonijske ceste. Povsodi okrog je bilo tiho; v onih okolicah so popotniki redko tako kasno na cesti — ali sploh: vnej. Neki mlad človek, zavrit v plašč, stal je pod veliko smreko pri vhodu v les in gledal v nočno temo. Kmalu se mu pridruži nekova črna osoba. To je bila njegova milica. S trate pod starim, mogočnim drevesom, kamor sta po snitku bila séla, čulo se je šepetanje, čule so se besede — in čuli vzdihljaji, ki je spremljal jih, pa tudi kalil s perjem igrajoči veter.

Zamolcklo se je zvon oglasil iz Varšave.

„Zdaj polunoči bije v mestu,“ — omeni mladi moški. Konja me čakata, da me odpeljeta črez mejo. Bodi zdrava! — Saj bodem zopet videl, kar ljubim; očetnjavo in tebe! —“

„Ni te ni te več!“ — vikne človek, ki je, kakor bi bil iz zemlje prikazal se, stal pred obema.

* * *

To je bil Zofijin soprog, vodja bojne policije, ruski polkovnik Sarlov. Deviski je hotel meč izdreti iz nožnice, ali sovražniki planó ná-nj, razrožé ga in zvežejo mu roki in nogi. Zofija je v nesvesti zgrudila se poleg njega.

„Najpoprej se moramo osvetiti soprogi!“ — vikne Sarlov divje — in na znamenje njegovi spremniki zgrabé omedlélo žensko, omotajo njé beli vrat z vervjo in dvignejo jo na vejo orjaške smreke, katera sta menila ljubljenca, da bode njunej ljubezni zavarovalna sè svojim deblom. V tem, ko je zadergnjena nevérnica poslavljala se od sveta, igral je nočni veter z njenimi krasnimi lasmi — kakor z iglami mogočnega drevesa.

„Zdaj pa vodjo zarote! Tudi njemu se moramo osvetiti!“

Na drugo Sarlovo znamenje dene rabelj konopno verv Deviskemu okrog vratu.

„Mirujte!“ krikne policijski polkovnik, stopi k nesrečnežu in zaničljivo ga povpraša; „Ali hočete še kaj spregovoriti?“ „Prokletstvo vam!“ — zagergrá Deviski.

„Samo to še!“ — vzdihnil je, ko so ga vlekli k višku, „kdo me je izdal?“

A nekov divji glas mu vikne na uho: „Ali vama nisem bil razodel, da vaju vajina ljubezen vzviši?“

Deviskega poslednji pogledi so uhajali v rudeče lice vedežu, ki je bil z vražjim zasmehom verv omotal okrog najnižje smrekove veje.

Potniške drobtine.

(Spisuje L. Ferènik.)

(Dalje.)

Nekje v bližnji vasi je bil prejšnji dan veliki sejm: kupci in prodajalci so se vračali iz sejma in domú gredé pristopili v Jajdhavs. Kjer je pa kak sejm, ondi se gotovo ne pogreša Bovčan, ker imajo ti ljudje že od davni predpravico s suknom in drobnimi rečmi križem sveta barantati po avstrijsko ogerskih deželah. Komej to svojo misel v podobi vprašanja izrečem, zasveti se pri durih in v pivnico prikorači mož s kramico na plečéh. Kmalu ga spoznam za rojaka iz sosedne kronovine — iz doline med Mangertom, Kaninom in Trento. Mnogo bolj nego naši generalštabni častniki za terdnjave, terdnjavice, gore, reke in laze, vejo ti obertniki za vse sejme in terge po vseh deželah, ker se djansko učijo obertnjiski zemljepis. Ko se je bil vsedel k bližnji mizici, ga prašam po nemški: „Priatelj, ali neste od tod in tod?“ — „Da,“ mi odgovori, „iz Terbiža sem.“ — „No“, ga poprašam slovenski, „morebiti ste pa le kakih 56 ur za Terbižem domá, v Bovcu?“

„So Vam znani ti kraji“, me vprašaje debelo pogleda in potem se nasmehne. „Po svetu rečemo, da smo iz Terbiža, ker je Terbiž po svetu bolj znan, nego Bovec.“ Tako se še dalej pogovarjava slovenski. Bog ve, ali se je kdaj že čul slovenski pogovor v Jajdhavsu! Kaj je že v Stodru imenitnega, da hodijo turisti pogostoma tje, in da je še mene zvbilo preč od glavne ceste v te stranske doline?

Posebnega ni nič; ne gledaš tu lepih gradov ali hiš, niti rodovitnega polja, niti drugih prijetnosti, a videl boš tú veličansko, divjo krasoto različne narave. Slovincem ni treba hoditi tako daleč gledat apneniške orjake, skalovite pustine, tihe dolinice, slapove ali vodopade; njegova domovina mu jih ponuja dosti in še lepših. A kdor ne vidi in ne pozna več predmetov, ne more primerjati; zato sem pokukal v sloveči Stoder.

Imenitnosti ti že povem ljubi bralec! a popisal ti jih ne bom. Med nje spada visoki Priel (7345'). — Mangert, Triglav sta še mnogo viša, a Priel je Nadanižancem najviša gora, ker druge ne vidijo, in torej ne poznajo; po svoji legi je eden najzanimiviših velikanov avstrijskih severnih planin. Ko sem jaz gledal velikana, so se že črnosive megle oklepale njegove glave in napovedale za noč dež ali sneg.

Druga imenitnost je imenovana „Strumboding“ in je precej visok pad ali slap rečice „Štajer“, ktera v tem gorskem kotlu svoje vodovje nabira. Ko so se stekle, morajo najprej poskusiti visok skok iz prostorne struge v tesni kotel. Penijo se scer in jezijo, da je vriš slišati daleč in široko, a nič jim ne pomaga; celo uro morajo teči v tesni, temni, skalnati strugi in zraven še nasiti hlode, panje, derva, ki jih jim ljudje namečejo in potem spet polové na velikih grabljah. Ko sem potoval po poti, videl sem visoko nad strugo zelenkasto rečico, vso polno lesovja. V nekterih krajih se je tako zajezilo in zgostilo, da bi mogel po lesu hoditi, kakor po mostu.

Tretja imenitnost je gorska jama v malem Prielu po naliku Postojnske jame, toda ne tako lepa, niti tako slovita; zatorej me tudi ni mikalo, zaupati se podzemeljskim močém.

Odpočil sem se, za silo okrepečal, videl kar je bilo videti, večer se je tudi bližal, zdaj mi je bilo misliti na odhod. Tam, kjer gorska pot in nekoliko sežnjev globokeja Štajer sto-

pite v ožino, na mali ravnici se vstavim, da zadnjokrat pogledam veličansko gorovje, škerbine, snežne plazove, tiho dolino, prijetni kraj, tam na malem brežičku stoji farna cerkev, še zadej bolj na drugem hribcu je druga gostilnica, ktera pri turistih bolj slovi; potem se obrnem proti severu in čvrsto korakaje potrebujem 2½ uri do postaje v Štajerbruk-u. Zanimalo me je posebno plavanje lesa; blizu uro hoda daleč je bila struga vsa polna hlodov in panjev; pri jezcu so bili že 3 veliki kupi lesa na suho spravljene, blizu na kopišče, kjer se je les, ki ni za stavbe, pokuhal v oglje. Zraven male kajže vidim bčelne panje, kakoršnih še nisem videl; malemu stolpiču so bili podobni in letalnico so imeli v sredi višine z malo deskico spredaj. Verhi so se poskrili v oblake, na dolinico se je vlegla noč; bilo je pri kraji današnje gledanje in opazovanje, bil kmalu tudi konec današnjemu potovanju. —

Od Štajerbruk-a do Kremsmünter-a. 12. oktobra.

Sinoči sem se še dolgo pogovarjal z gostilničarjem, ki je ob enem tudi poštar na Suši. V svojih mladih letih je bil voznik in je vozaril do Tersta in Verone; teh lepih časov ne pozabi. Še je vedel imenovati vse nekdanje voznike postaje od Avstrijskega do Tersta in Verone; voznike postaje pa niso bile razdeljene po poštnih postajah, marveč po dobrih, velikih gostilnicah, kjer so bili dobro shranjeni ljudje in živina. Še enkrat tako si mož želi, bi rad obiskal znane kraje po Tirolskem, — a človeče bi jih našel vse spremenjene. —

Železnici ni bil prijazen, — ker je bil prejšnje čase voznik in je zdaj še poštar. Rekel je in morebiti ima prav: Iz Tersta do Velsa se je plačalo voznine za cent blaga 4 gld. in toliko stane tudi po železnici.

Prepričal sem se, da je mož vseskoz poštena duša *onak* je bil tudi račun za prenočenje in vžitek.

Po trudnem potovanju sem dobro spal v kljub mrazotni izbi; — drugo jutro sem bil že ob 6 spet na cesti. A kako se je čez noč spremenilo! V globokem jarku, med visokimi verhovi je videti malo neba in še to, kar je ga videti, je bilo zavesnjeno s težkimi oblaki, plažečimi se ob gorah. Tudi snega je verglo na bližnje verhe in mokromerzla sapa je pihala po jarku iz ravnin nasproti goram.

Čudne misli obhajajo človeka, kedar potuje v neugodnem vremenu v tujih neznanih krajih; ena takšna misel je bila na priliko ta: „Kaj imaš pa tukaj opraviti?“ Ko se pa popolnoma zdani in megleni zastori nekoliko kviško vzdignejo, me jame mikati spet radoglednost in okolica. Cesta je bila tako poetična in mikavna; več od poldruge ure kraj rečice „Štajer“, ob njenem levem bregu. V globoki tesni strugi dere rečica naprej, — cesta se pa mora naslanjati in stiskati k goram, v enem kraji mora narediti velik ovink, da pride po obokanem mostu „Štajerling“. Le malo hiš je videti takraj in unekraj mosta, a vendar se je tu naselila štacuna in se je napravila poštna ekspedicija —, kako težko gre pa v naših krajih, da dobimo v velike vasi in obljudene doline poštno ekspedicijo.

Poštar mi je zagotovil, do Kluž je le uro hoda.

Ko sem to uro bil porabil, se ogledujem po Klužah, a nisem videl drugega, nego rečico, cesto in gore od vseh strani. „Kje so Kluže? kako daleč imam še tje?“ vprašam cestarja, ki mi pride na proti. — „Do Klužimate še dobro pol uro.“ Spet sem sprevidel, kako različno cenijo ljudje daljavo poti in cest. Drugo mero imajo vozniki, drugo cestarji in spet drugo ura Kranjci. Kranjska ura je po naše poldruge uro; kranjsko uro je toraj mislil poštar, ko mi reče, da je do Kluž le

uro hoda, hodil sem pa koroško pošteno poldruge uro; — in dubiis libertas!

Kjer se jarek nekoliko izboči, da se potem spet še bolj stesni, zagledam na osamljeni skali grad, pol star, pol nov. Stare zidine, bolj prostorne, nego novi grad, so brez strehe, časovne nezgode so jim izglodale oči t. j. okna, še nekaj let in tudi zidovje se bo razrušilo. Na novem gradu pa vse čedno in lično, kakor na mladi nevesti. To je nekdanja terdnjavnica in sedanji gradič v Klužah. Na drugem hribcu pod goro pa je farna cerkev z močnim zidom krog pokopališča. Župnik ima svoje stanovanje na severnem konci vasi in soteske in k duhovniji prizidano malo kapelico, kjer ob delavnikih mašuje. Tú sem mašoval tudi jaz in potem še nekaj časa odpočil dri prijaznem mladem redovniku iz cistercijenskega samostana v Schlierbach-u. Ko se ločiva, gre on med gore, kjer ima podružnico in podružno šolo v stranskem jarku; jaz se pa obrnem ven proti ravninam.

Po krajši stranski stezi čez hribovo panogo odrežem velik kos ceste, ter pridem v poldruge uri do dolge vasi — Micheldorf. Ob rečici Kremnici (Krems) se vlečejo sloveče fužine za kose več od dobre četert ure daleč; ob veliki cesti so pa čedne hiše, da bi bil ta kraj prej imenoval mesto, nego terg, — a na cestni tabli sem bral: Micheldorf, in temu napisu, ker je uradnišk sem že moral verovati. Tú se odpre svet, dolinica postane dolina, v krogu obdana od zelenih gor in temnih gozdov. Iz prijaznega hriba gleda farna cerkev doli na premožne, delavne farane; na sterminah izhodnih hribov šterlijo kviško razvaline in stolpi gradú — starega Perština.

Še pičlo uro dalej po ravni cesti v prostorni dolinici mahaje dospem v lepi terg „Kirchdorf“; ta pot se mi je res prav kratka zdela, gledati in premišljevatí sem imel obilo. Po sterniščih so se pasli veliki tropi koštrunov in ovac za pitanje, vsa drobnica brez repov. Čemu to, nisem uganil. Polje je obdelano po zgornje avstrijsko, samo za belo žito, posebno za pšenico in tudi ječmen; je ga pa tudi veselje gledati, tako ravno je in tako mastna perst se odvalja pri oranji. Ob Kremniškem potoku so dolge verste čednih stanovanj in fužin, kakor debele kače, ktere se grejejo na solncu. Obertnija je pač dobra mati, kjer je keršansko in pametno razmerjena, ne pa vsa v terdih rokah samopašnega kapitala; ona svoje sine in hčere dobro redi in čedno oblači. To lahko vidiš ob Kremniškem potoku, ravno isto se vidi tudi drugod. A kjer je kapital spravil vse v svojo pest, ondi vidiš mnogo revnih bajtic, kakor tičnikov, mnogo sužnjev, belih in černih (kovačev, delalcev) in le eno veliko poslopje, to je fabrika. Njeni lastnik ali pa družba na delnice stoluje kje v glavnem mestu, dobiva svoje odstotke, vse druge skerbi prepušča upravnistvu.

Skorej žal mi je bilo, da se mi prezgodaj prikaže rudeči stolp iz „Kirchdorfa“. Že pri vhodu me prepričajo napisí „Bierhalle“ — „kopelje“ —, da imajo teržani premoženje in skerb za znotranjo in unanjo telesno krepčanje.

Hočeš se voziti, idi k pošti, si mislim in precej, ko stopim na dolgo, prostorno teržišče, pustim svoje oči prosto letati po dolgi versti čednih hiš na severni in južni strani, kje bi zapazile znak cesarske pošte. Iskanje ni bilo dolgo brez vspeha; povprečno premerim teržišče in bil sem na pošti.

Ker je bilo poldne že blizu, vprašam najpred po južini in potem še le po vozniku. Oboje dobim. Pri sedni mizi je južinala mala družbica, troje fantov in ena deklica, vsi so si bili pa tako podobni, da sem si moral misliti; ti so iz enega gnjezda. Ker pa niso jedli z uno

družino, si mi je pozdevalo, da niso hišni in tako je tudi bilo. Bili so otroci premožnega fužinarja iz doline, ki tú v Kirchdorfu obiskujejo šole. — Nekaj mi ni dopadlo na dečkih. Priskakali so in sedli k jedi, in spet vstali od mize brez križa, brez molitve, da sem si moral misliti, ali so luteranci, ali pa otroci novovernega liberalca; med jedjo so odletavali in spet priletavali, kar ni bilo znamenje skerbne izreje.

K meni prisede učitelj iz okolice in mi pripoveda, kako je že vesel, da se je začela spet šola. Le dvakrat v letu, tako mi pravi, imam počitnice; kakih 14 dni o božiču in 3 tedne mesca septembra in ta čas se mi zdi najdaljši v letu. Imel je tudi dečka na realki v Kirchdorfu in tega je prišel obiskat. — Med tem so pa dohajali in odhajali drugi potniki, prišli po dostavniku iz Velsa, — agenti zaviti v debelih plaščih, ženske nato-vorene s škatljami in drugo robo. Kmalu oddirjam tudi jaz iz terga na lahkem vozičku s čilim, urnim konjičem.

Dobro* mi je dela vožnja, nekaj, ker sem zjutraj že precej ceste premeril, nekaj tudi, ker je stranska cesta v Kremsmünster, ki se pod Kirchdorffom odcepi od glavne ceste, bila blatna. A rajši bi bil te kraje peš prehodil, tako prijetni in zanimivi so. Ob potu se vedno menjajo polja, loke, logi, travniki, sadniki, hribi in hribčiči, vmes pa raztrešene kmetije. Proti jugo-zapadu se razteza dolg herbet, deloma pokrit s temnim gozdom, vmes spet polja in vasi in ure daleč se vidi z belim kositrom pokriti stolp cerkve na Magdalenski gori. Na desni, malo četert ure od ceste, vidiš obširna, v kvadratu stojiča poslopja cistercijskega samostana v Schlierbachu na plečéh zložnega hribovja sred gozda sadnega drevja. V poldrugi uri se pripeljeva blizu Wartberga. Zraven cerkve veliko poslopje z dvema nadstropjema, — to je šolsko poslopje. Po tej vožnji sem razumel, zakaj se Nadanižancem toliko dopada domovina; kaj bi se jim ne dopadala? Lepa je, bogata je in dobro preživlja svoje prebivalce. —

Skoz gozdič jo voznik zavije v dolinico in tu zagledam veličanski samostan v Kremsmünstru. V tergu plačam voznika in se podam v samostan, da bi še ta dan imel priliko kaj ogledati in se učiti.

(Dalje prihodnjič.)

Neumni Pecival.

(Poljska.)

Bil je starček in imel je tri sine; starša dva sta bila oženjena in pametna, tretji, Pecivalek pa je bil brez žene in neumen. Oče težko zbolil in videti smert pred seboj, izroči vse svoje premoženje staršima sinovoma, po sto zlatov v gotovini pa je dal vsem trem, ter umrl. Pokopljejo ga, kakor se spodobi, potem pa začneta pametna brata gospodariti. Nekega dne rečeta Pecivalu: „Veš kaj, brate, daj nama svoj denar; midva pojdeva po svetu kupčevat, a ko se verneva, prineseva ti rudečo kapico, rudeč pas in rudeče čevlje; med tem sedi doma a delaj, kar ti boste ženi ukazali.“ Pecival si je že davno želel rudečega pasa, čevljev in kapice, toraj privoli v to ter jima dá denar. Brata gresta po svetu, neumni pa ostane domá; ker pa je bil strašno len, valjal se je vedno

* Sledeče verste so bile po pomoti že zadnjikrat ponatisnjene, torej jih na pravem mestu zopet ponovimo.

le za pečjo, svakinji pa, če ste mu kaj rekli, je jako nerad ubogal; nad vse pa mu je dišal kvas, čebulja in oprazena jabelka. — „Pojdi, Pecival! rečete mu nekega dne svakinji, „prinesi nama vodé“. Bilo je to po zimi, zunaj je zeblo, a Pecivalu se ni ljubilo od peči, zato pravi: „Idite sami, meni se ne ljubi.“ — Le pojdi, Pecival, midvé ti med tem pripravive kvasa, čebulje in oprazenih jabelk; če pa ne ubogaš, ne dobiš, kedar se možá verneta, niti pasa, niti čevljev, niti rudeče kapice.“ — Pecival to slišati, zleze s peči, vzame konve in sekiro ter gré po vodé. Prišed do reke, izseka ljukno, natoči vodé, postavi konve na led a praskaje se za ušesi, gleda v vodo; zdajci se mu ondi prikaže ščuka. Pecival plane, popade jo v plitvini ter jo potegne na suho. „Pusti me,“ prosi ščuka, „a jaz ti storim za to, kar bodeš hotel.“ — „Jaz hočem takovi dar, da bi se tekoj vse zgodilo, kar si želim.“ — „Tekoj se zgodi, ko berž izrečeš naslednje besede:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje
Naj se to zgodi!“

„Bodemo videli,“ pravi bebec in začne:

Na moje silne želje
In ščukino povelje
Naj bodo tekoj tu čebulja, kvas in prazena jabelka!“

A tekoj je bilo vse tu. Bebec se najé in napije ter pravi: „Dobro, imam vže dovolj, nočem več! da bi le zmeraj tako bilo?“ — „Bode,“ odverne ščuka. Potem jo Pecival spusti v reko, vstopi se k konvam ter pravi:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje
Naj gredó te konve domú!“

Na to se vzdignejo konve ter gredó počasi domú, bebec pa je stopal počasi za njimi ter žvečil čebuljo, oprazena jabelka in pil kvas, gnávši konve pred seboj kot gosi. Ko so bile konve doma, zlezal je Pecival zopet za peč ter zaspal. Kmalo potem ga začnete svakinji zopet buditi: „Pojdi, Pecival! nasekaj nama derv.“ — „Kaj si jih ne morete same nasekati?“ — „Kaj je to mar žensko delo? če ne nasekaš derv, pustive te zmerz-niti na peči, a rudeče kapice, pasa in čevljev nikoli ne dobiš.“ — Pecival se oberne na peči ter pravi:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje
Naj se tekoj zgodi, kar zahtevate.“

Tu skoči izpod klopí sekira, naseka v dervarnici derv, znosi jih v peč, potem pa zopet leže na klop; Pecival pa se je med tem za pečjo gostil, jedel čebulo, oprazena jabelka ter pil kvas. — „Pecival!“ kličete ga za nekaj dni svakinji, „v dervarnici vže ni več derv, pojdi v gozd in pripelji jih; če pa ne pripelješ, pa ne dobiš rudeče kapice, pasa in čevljev.“ — Takrat je bebec koj ubogal, ker je hotel pokazati, kaj umeje; zlezé s peči, obleče se, obuje, ide na dvor, izvleče iz kolarne saní, naloží na nje čebulje in oprazenih jabelk, vzame bič v roke ter se vsede; a na bečeve želje in na ščukino povelje tekle so sani same po vasi v gozd, da se je pod njimi kar sneg prašil. Gredé v gozd moral je skoz ljudnato mesto, a tu se je zbralo mnogo zvedavih ljudi, gledat sani, ki gredó brez konj, tako da je bebec v naglem diru mnogo jih povozil, vozov prekucnil, a ženske in otroke ostrašil. Kó pride v gozd pravi:

„Na moje silne želje
I ščukino povelje,
Kar porečem, naj se berž zgodi:

Idi sekira, nasekaj dervá,
Derva se v butaro zvezíte
I same na sani naložite!“

A kar je zapovedal vse se je berž zgodilo; bebec se vsede, a sani ga neso domú. V onem mestu pa, kjer je naredil toliko kvara, so ga tekoj obskočili od vseh strani, kakor hitro so ga zagledali, potegnili so ga sè seni, popadli za lase ter ga začeli bunkati. Bebec je v začetku mislil, da ga hočejo samo šegetati, da bi se smejal; ko pa ga je začelo boleti, pravi v duhu:

„Na silne moje želje
I ščukino povelje
Naj vsak dobí s polenom!“

Zdajci planejo polena sè sani ter začne skakati po ljudeh, da so se vsi nakrat razpersili na vse strani; bebec pa čuda, da ni počil smeha, šel je zopet dalje svojo pot a kmalo je bil domá za pečjo. Odslej so si na daleč in široko pripovedovali o bebcu, a hodili so ga gledat, kot kak čudež, dokler ni konečno tudi kralj zvedel o njem, a hoteč ga videti, poslal je nalašč po-nj vojvoda.

(Konec prihodnjič.)

Spomlad.

(Spisala Marija Skvarče, kmeč. dekle. *)

Prišla je zopet spomlad,
In vse se pri nas veseli.
Kdo bi pač tu ne bil rad,
Kjer se vse probudi?

Hribček lepo zelení,
Drevesa in poljave vse;
Pod germom vijolca cvetí,
Iz logov pesmi doné.

Rožice krasno cvetó;
Vse je veselo čez dan.
Ptičice lepo pojó;
Stvarnik je vedno spoštvan!

Kmetica na polji že dela,
Pastirci živinco pasó,
Men' pa serce je vnela
Vesela spomlad premočno!

Slovensko slovstvo.

Pod naslovom: „Dunajski soneti“ in „Preširnova pisma“ je pred tednom dni znani slovenski pesnik J. Stritar (Boris Miran) na Dunaji priobčil nekatere svojih najnovejših poezij. Ne hočemo se tu spuščati v natančno razsodbo teh zvezkov, ker je omenjeni pesnik zaradi prejšnjega svojega slovstvenega delovanja častitim našim bralcem že tako v dobrem spominu in ker se z najnovejšim njegovim delom, posebno glede, zapopadka ne zamerimo popolnoma strinjati. Naše slovstvo, ki že samo ob sebi ni prebogato, se na taki način ne bo razvijalo, temuč bode le hiralo, ako bomo tamkaj razne prepire vsejali, kjer ima vladati — vsaj pri nas — prijateljstvo, edinost in sporazumljenje.

Knjižice se dobite pri gospodu pesniku na Dunaju, vsaka po 20 nkr.

*) Bodi nam pozdravljena pesmica, ki si — akoravno še nekoliko nepopolna — k nam prihitela od gotovo verlo navdušenega serca zveste Slovenke! Lepo je to, da tudi nježni spol našega prostega naroda ne samo prebira, temuč se tudi prične vdeleževati lepoznanškega dela.

Ured.

Razne novice.

Književnost. Knjižico, katero je izdal g. nadporočnik A. Komelj pod naslovom „Poljna služba“ in o kateri smo zadnjikrat obširneje govorili, je že popolnoma razprodana, tako da se zadnjim naročilom ni več zadostiti moglo. Kakor nam mnogozasluzni g. pisatelj zagotavlja, napravil bo drugi natis že tekočega leta in se bo trudil pomanjkljivosti, ki se morda tú pa tam nahajajo med terminologičnimi izrazi, popraviti. Vsi gospodje torej, ki so omenjeno knjižico prečitali in so v njej našli kako pomanjkljivost, prosijo se uljudno, naj g. pisatelju v tem oziru svoja mnenja kmalo pismeno razodenejo, ker le z združenimi močmi bo mogoče ustanoviti nepremakljivo dobro terminologijo bojnih vednosti. — V 2. Besednikovem listu smo omenili, da bo znani slov. pisatelj g. Ivan Godina-Verdelski v Terstu izdal v poduk prostemu ljudstvu knjižico pod naslovom „Kratek pregled vesoljnega sveta.“ To delo je zdaj prišlo na svetlo in dobi se pri g. spisatelju za 25 nkr.

† **Mandele Valentin**, gimnazijalni profesor v Karlovcu se je 12. t. m. preselil v večnost. Močno je nas zadela ta tužna novica, tem bolj, ker Slovenci so zgubili v njem izvrstnega pisatelja in mi dušnega podpornika. Že „Glasnik“ je prinesel dve izvrjni lepi noveli iz njegovega peresa: „Jelo“ in „Ceptec.“ Besednikovim čitateljem je znan po prestavah „Solmačanje“ (1870), „Blatno jezero“, „Deset tavžent lir“ (1871). V novejšem času je posebno marljivo podpiral slovensko dramatiko in se pečal s prestavo Goethe-jevega „Fausta“. Tudi družba Mohorjeva je več njegovih zanimivih spisov po Večernicah priobčila. Naj v sladkem miru počiva in naj mu Slovenci ohranijo hvaležen spomin!

Umor. Binkoštni terek zjutraj se je našlo na beliški cesti za streljaj zunaj našega mesta ležati moško truplo s prestreljeno glavo. Ker ni bilo zraven nobenega orožja in so bili v sukni žepi raztergani, ni dvomiti, da je bil mož umorjen. Pozneje se je zvedelo, da je bil umorjen v službi v gostolnici „terzasko mesto“ in da je imel pri sebi čez sto goldinarjev in žepno uro, ki so manjkali. Hudodelca so zasačili v Gradcu.

Založnica na Ziljski Bistrici. Pravila tega narodnega zavoda je koroška vlada z odlokom 1. t. m. poterdila.

Velika nesreča. O binkoštih praznikih se je pripetila v Rožni dolini pri Brodniku pod Svečani grozna nesreča. Šest ljudi se je peljalo v malem čolnu čez Dravo. V sredi vode se čoln proberne in štiri osebe, med njimi dva moža in dve ženski, najdejo v valovih smert, le dva moža si rešita življenje.

Družba sv. Mohora.

Nabira letošnjih družbenikov je končana; dolžnost nas veže, da takoj poročamo o njenem izidu.

Okoliščine letošnjemu vpisovanju niso bile nikjer ravno ugodne: vedno viši davki, huda lakota po Dolenskem in Notranjskem, občna denarna stiska po vseh slovenskih pokrajinah, vse to je kazalo, da znabiti letošnjo število udov zaostane za lanskim. Toda kdor se je tega bal, ta se je popolnoma zmotil.

Ni je dekanije, da ne bi bila pridobila novih družbenikov. **1400** udov je pristopilo letos več kot lani; lani je bilo vpisanih 17.395, letos se jih je oglasilo **18.800** družbenikov. Kteri Slovenec se tega napredka ne veseli?

Hvala Bogu v višavah, ki ni odtegnil družbi svojega blagoslova, najiskreniša zahvala tudi vsem gg. poverjenikom, ki so zopet darovali toliko časa, toliko truda, toliko prizadetja družbi sv. Mohora v prid in razširjatev! Natančen razgled posameznih škofij priobčimo prihodnjič, ko bode obširni imenik konečno uredjen. — Dne 22. maja se je versila 5. letošnja odborova seja; glavni razgovori in sklepi so bili:

1. Od mnogo mnogo strani se leto za letom ponavlja želja, naj bi družba svojim udom podarila družbine molitvine bukve; tej želji bode odbor vstregel precej, ko bode „Življenje svetnikov“ doveršeno, tedaj leta 1874. Prečastiti g. korar Franc Kosar so na odborovo prošnjo prevzeli spisovanje in sestavo omenjene knjige; čestitamo udom že popred, kajti slavno znano ime g. pisatelja nam je porok, da bode toliko zaželjena knjiga po vsem doveršena.

2. Slovenci še vedno pogrešamo „občne zgodovine“ za prosti narod; družbin odbor, v svesti, da bode taka knjiga vsem koristna in mikavna, je volje, „občno povestnico“ spraviti na svitlo in jo udom nakloniti, vendar pod sledečimi pogoji:

- ker je povestnica namenjena družbenikom, naj bode pisana v vernem katoliškem duhu in v popularnem slogu.
- Treba bi bilo, zmerom vmes vpletati zemljopis sploh in zlasti slovanstvo v vsakem oziru.
- Povestnica naj bi obsegla 4—5 zvezkov in vsaki snopič naj bi bil za-se obstoječi del.
- Leta 1874 bi prišel prvi zvezek v natis.

3. Ne manj potrebna je in zanimiva bi bila knjiga: „o raznih iznajdbah“ po izgledu one, ki slovi pri Nemcih pod imenom: „Buch der Erfindungen.“

Odbor vabi in prosi g. pisatelje, kateri so volje, spisovati ali „občno povestnico“ ali „zgodovino raznih iznajdb,“ naj to v šest tednih naznanijo družbinemu tajniku in priložijo kratko osnovo, po kateri nameravajo svojo nalogo izvrševati.

Konečno se je odobril sledeči

4. **Razpis družbinih daril za leto 1873.** V podporo domačega slovstva in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila:

- Sto in štirideset** gld. za štiri krajše izvirne povesti, vsaki po 35 gld., v obsegu blizo 1/2 tiskane pole, in
- Sto in štirideset** gld. za štiri podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gld., v obsegu blizo 1/2 tiskane pole.

Posebno ustrezajo didaktične pesmice; životopisne, topisne, naravoslovne itd. čertice in spisi npravno-šaljivega zapopadka.

Rokopisi naj se pošljejo družbinemu tajniku vsaj do 1. decembra 1872 brez podpisanega imena, katero naj se priloži v zapečatenem listu.

Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan (2. februarja) 1873.

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1872.

Na novo so pristopili častiti dosmertni udje:

423. Einspieler Lamb., knez. škof. tajnik v Celovcu gld.	15.—
424. Biser Andrej, stolni kaplan v Celovcu (I. pol.) „	8.—
425. Janežič Simon, poročnik v Celovcu . . . „	15.—
426. Učiteljsko izobraževališče v Ljubljani . . . „	15.—

427. Knjižnica farna v Adleščicah} plačal g. dr. gld.	15.—
428. Knjižnica farna v Radovici} J. Sterbene „	15.—
429. Dedič Matevž, fant v St. Andreji ob Polzelah „	15.—
430. Gašperin Viljem, kaplan v Mozelji . . . „	15.—

Letnine so poslali častiti gospodje:

Andr. Vavken, učitelj in župan v Cerkljah . . . „	15.—
Andr. Alijančič, dekan v Velikovcu „	123.—
Ant. Ahčin, duhoven v Begunjah „	30.—
Alb. Eichholzer, župnik v Ločah „	12.—
J. Jeram, dekan v Cirknem „	171.90
A. Centrih, dekan v Bogatcu „	217.90
Štef. Doljak, dekan v Devinu (II. in III. poš.) „	38.—
B. Rosbaher, tergovce v Celovcu „	8.—
J. Kaplenek, župnik na Blokah „	69.—
Iv. Nabergoj, posestnik v Proseku „	21.—
Andr. Wieser, stolni kaplan v Celovcu „	6.—
J. Leskovar, župnik v Švabeku „	9.—
Š. Kališnik, mestni kaplan v Belaku „	5.—
J. Huter, župnik v Grebenji „	13.—
T. Inko, prošt v Podkernosu „	5.—
Dr. J. Razlag, odvetnik v Ljubljani „	3.—
A. Lesar, profesor v Ljubljani „	960.30
J. Virk, župnik v Ločah „	24.30
J. Žmavc, kaplan na Remšniku „	30.—
Jos. Gašperlin v Albany v Ameriki (2 dolarja) „	4.26
L. Bergant, kaplan v Račah „	5.—
J. Narobe, kaplan v Lanišnji „	6.—
M. Fric, župnik pri sv. Miklavžu „	39.—
Fr. Rome, župnik v Čemšeniku „	10.—
J. Lukanec, kurat v Suhorji „	14.—
A. Meznarec, kaplan v Kranji „	418.—
J. Majciger, profesor v Mariboru „	29.—
J. Šuc, župnik v Drameljah „	15.—
Drag. Fabris, dekan v Buzetu „	13.—
Jern. Dolžan, župnik v Radovici „	11.—
Ant. Strajnsak, župnik v Verzeji „	35.50
Jern. Dolžan, župnik v Radovici „	6.—
L. Kramberger, župnik v sv. Križu pri Lutomeru „	53.80
M. Rubin, župnik pri Kapeli „	57.—
A. Hvalica, vikarij v Dreženci „	43.—
V. Orel, župnik v sv. Križu pri Terstu „	55.—
J. Rus, dekan v Šmartnem pri Litiji „	48.60
J. Sorc, kaplan v Moravčah „	43.—
M. Braucher, dekan v Ospem „	14.—
A. Drobnik, župnik v Knežaku „	8.—
A. Juh, kaplan v Černicah „	44.—
J. Godec, župnik v Glinjah „	16.—
A. Aleš, dekan v Semicu „	129.20
Vek. Vlah, župnik v Kastvi „	41.20
Fr. Remic 1 gld., Kaz. Jelušič 2 gld., M. Rant. 2 gld., Dolinar 2 gld., M. Pirc 1 gld., A. Alijančič 1 gld., Iv. Brinšek 1 gld., P. Cizej 3 gld., J. Sancin 1 gld., J. Slekovec 1 gld., M. Strukelj 1 gld., Ed. Janžek 2 gld., M. Antolič 1 gld., Ferd. Kočevar 1 gld., J. Pečko 1 gld., M. Lazar 1 gld., J. Fras 1 gld. 10 kr., F. Fick 1 gld., A. Nanutti 1 gld.	25.10

Vkup gld. 3058.76

(Konec prihodnjič.)

Listnica.

Besednikova. Č. g. Fr. K. v N. G. Naročnino za prvo polovico za Vas in g. J. N. hvaležno prejeli! — Č. g. o. J. Br. v P. Naročnino smo januarja hval. prejeli, tudi med družniki Mohorjevi Vas najdemo vpisanega. — J. K. v N. M. Sestavek „o planetih“ smo dali pregledati strokovnjaku in ga bomo po nekaterih malih popravah pozneje ponatisnili.